

Ontwikkelingen in de instroom in het hoger onderwijs

Sabine Gans

Het aantal eerstejaars is de afgelopen vijftien jaar met meer dan de helft toegenomen tot 129 duizend in 2009/'10. Het percentage vrouwen kwam in die periode voor het eerst boven de 50 procent en het aandeel allochtone en jongere starters steeg. De instroom in het hoger onderwijs is jaarlijks toegenomen, behalve in 2002/'03, het jaar van de invoering van het bachelor-masterstelsel. In het studiejaar na aanvang van de economische crisis is de instroom in het hoger onderwijs flink gestegen. Het aantal allochtone eerstejaars, met name uit de overige niet-westerse landen, en het aantal instromers van 19 en 20 jaar en 50 jaar en ouder steeg toen relatief veel. De instroom in het hoger beroepsonderwijs van eerstejaars met een vwo- of mbo-diploma trok dat studiejaar flink aan, evenals de instroom in het wetenschappelijk onderwijs van eerstejaars met een hbo-diploma. De groei van het aantal eerstejaars in 2009/'10 was relatief het sterkst bij studies op het gebied van Natuurwetenschappen en informatica.

1. Inleiding

Het hoger onderwijs in Nederland bestaat uit het hoger beroepsonderwijs (hbo) en het wetenschappelijk onderwijs (wo), en leidt mensen op tot het hoogste opleidingsniveau. Een hoge deelname aan het hoger onderwijs, verhoogt dan ook het opleidingsniveau van de bevolking. In de afgelopen jaren zijn er wijzigingen doorgevoerd in het onderwijsstelsel. Ook veranderde de economische situatie drastisch. Deze en andere ontwikkelingen hebben mogelijk een effect op de deelname aan het hoger onderwijs. Dit artikel geeft een antwoord op de volgende vragen: in welke mate is het aantal eerstejaars in het hoger onderwijs in de afgelopen vijftien jaar toegenomen? Hoe verhouden de aantallen eerstejaars zich tot de bevolkingsgroei in diezelfde periode? En zijn er ontwikkelingen in het onderwijs die mogelijk invloed gehad hebben op de instroom? Halverwege deze periode van vijftien jaar is bijvoorbeeld het bachelor-masterstelsel ingevoerd in het hoger onderwijs. In het voortgezet onderwijs, een belangrijke toeleverancier voor het hoger onderwijs, is sinds 1998/'99 de tweede fase ingevoerd. Heeft deze verandering misschien gevolgen gehad voor de instroom in het hoger beroepsonderwijs of wetenschappelijk onderwijs? Sinds het najaar 2008 is daarnaast sprake van een economische crisis. In hoeverre heeft deze crisis gevolgen gehad voor de instroom in met name studiejaar 2009/'10?

2. Eerstejaars in het hoger onderwijs

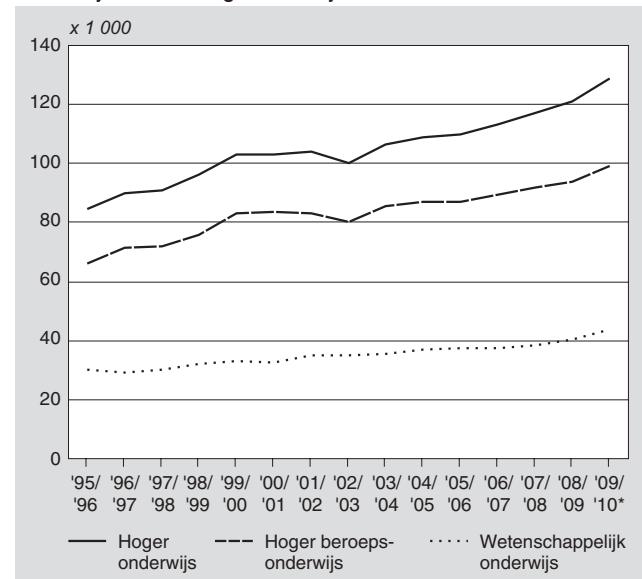
Aantal eerstejaars flink toegenomen in vijftien jaar tijd.

Het aantal studenten dat voor het eerst aan een bachelor- of doctoraalopleiding in het hoger onderwijs begon, is in de

afgelopen vijftien jaar flink toegenomen. In studiejaar 2009/'10 begonnen er 129 duizend eerstejaars aan een studie in het hoger onderwijs, 52 procent meer dan in 1995/'96. In het hbo nam het aantal eerstejaars in die periode toe met 50 procent tot 99 duizend. In het wo nam het met 46 procent toe tot 44 duizend eerstejaars in 2009/'10. De instroom in het hoger onderwijs is sinds 1995/'96 jaarlijks toegenomen, behalve in studiejaar 2002/'03. Dat was het jaar van de invoering van de bachelor-masterstructuur. Het aantal eerstejaars in het hoger onderwijs en hbo daalde dat jaar 3 procent en de instroom in het wo stagneerde. Na 2002/'03 steeg het aantal weer gestaag verder bij beide onderwijsvormen.

In studiejaar 2009/'10, het eerste studiejaar na het uitbreken van de economische crisis, nam de instroom van eerstejaars hoger onderwijs toe met 6 procent. Dat is de hoogste toename sinds 10 jaar. In het wo steeg de instroom zelfs 9 procent ten opzichte van het jaar daarvoor, de grootste groei in vijftien jaar tijd. Het lijkt erop dat jongeren in slechte economische tijden (noodgedwongen) eerder kiezen voor doorleren in plaats van werken of werk te moeten zoeken.

1. Eerstejaars in het hoger onderwijs

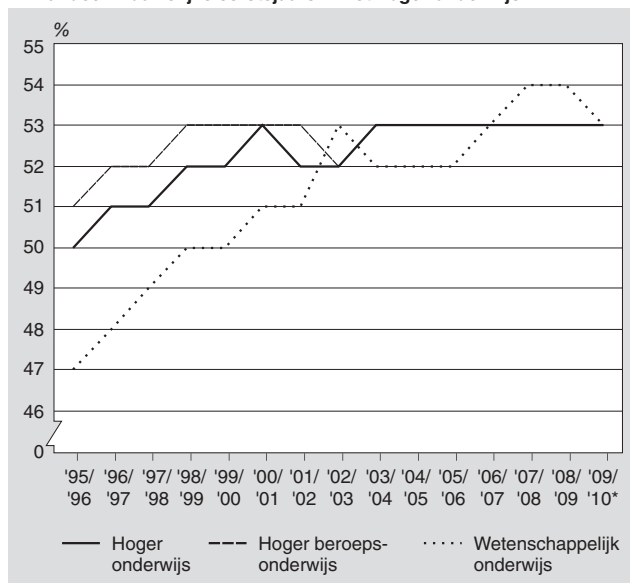
Meer vrouwelijke dan mannelijke eerstejaars

In het hoger onderwijs zijn sinds studiejaar 1996/'97 voor het eerst meer vrouwen dan mannen onder de eerstejaars. Dit is vooral te danken aan het hbo waar al sinds 1992/'93 de vrouwen in de meerderheid waren. Op de universiteit was dat pas zes jaar later het geval, in 1998/'99. Sindsdien zijn vrouwen altijd in de meerderheid gebleven.

In studiejaar 2002/'03 zakte het aandeel vrouwelijke eerstejaars in het hbo tijdelijk een procentpunt, terwijl het aandeel vrouwelijke eerstejaars in het wo juist twee procentpunten steeg. In dat studiejaar waren er in het hbo vooral minder vrouwelijke mbo-ge diplomeerde instromers. De stijging van

het aandeel vrouwen in het wo in 2002/'03 kwam vooral door een stijging van het aandeel vrouwen dat slaagde voor het vwo-examen in het studiejaar ervoor. De afgelopen zeven jaar lag het aandeel vrouwelijke eerstejaars in het hbo stabiel op 53 procent. Het percentage vrouwelijke eerstejaars in het wo was in 2009/'10, na twee jaar een procentpunt hoger gelegen te hebben, gelijk aan dat in het hoger beroepsonderwijs.

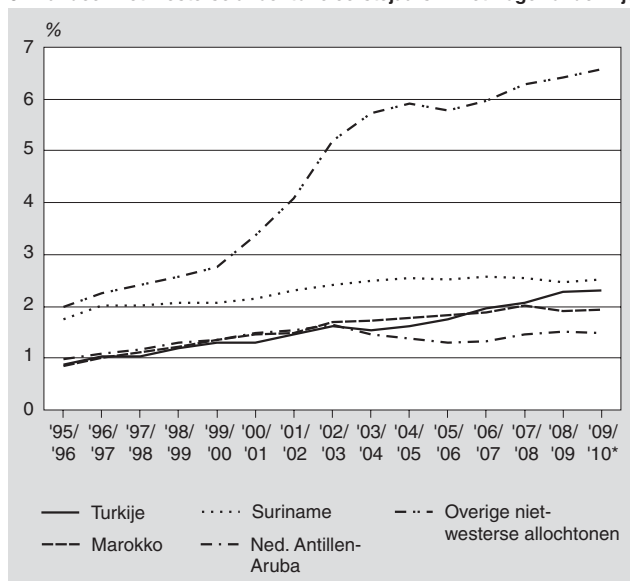
2. Aandeel vrouwelijke eerstejaars in het hoger onderwijs

Instroom van allochtonen flink gestegen

Het aandeel autochtonen in de instroom in het hoger onderwijs is in de afgelopen vijftien jaar gedaald van 80 procent tot 69 procent in studiejaar 2009/'10. Het aandeel in de instroom van westerse allochtonen en in nog hogere mate van niet-westerse allochtonen is in die periode flink gestegen. Van de niet-westerse allochtonen is met name het aandeel eerste-

3. Aandeel niet-westerse allochtone eerstejaars in het hoger onderwijs

jaars uit andere landen dan Turkije, Marokko, Suriname en de Nederlandse Antillen en Aruba erg gestegen. Dit aandeel heeft vooral in studiejaar 2000/'01 tot en met 2003/'04 een grote vlucht genomen. In 2009/'10 stroomden bijna 9 duizend eerstejaarsstudenten uit de overige niet-westerse landen het hoger onderwijs is; ruim vijf keer zoveel als vijftien jaar geleden. Hiermee vertegenwoordigen zij bijna 7 procent van alle eerstejaars in het hoger onderwijs. Verreweg de grootste groep eerstejaars uit de overige niet-westerse landen is momenteel afkomstig uit China.

Vanaf studiejaar 2000/'01 tot en met 2002/'03 was sprake van een tijdelijke daling van het aantal autochtone eerstejaarsstudenten. In 2003/'04 tot en met twee studiejaar later is een lichte daling van het aantal en aandeel eerstejaars afkomstig uit de Nederlandse Antillen en Aruba waarneembaar. De opgaande lijn van het aandeel eerstejaars van de overige herkomstgroeperingen veranderde nauwelijks rond de invoering van de bachelor/master-structuur. In studiejaar 2009/'10, na de start van de economische crisis, is het aantal allochtone eerstejaars binnen het hoger onderwijs, ten opzichte van het jaar daarvoor, sterker gegroeid dan het aantal autochtone eerstejaars. Het aantal eerstejaars afkomstig uit de overige niet-westerse landen steeg dat studiejaar met ruim 9 procent het meest.

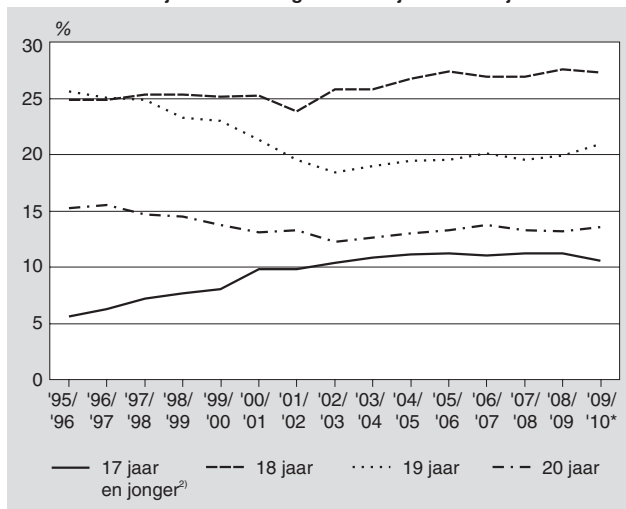
Meer instromers van 17 jaar en jonger en 18 jaar

In de afgelopen vijftien jaar was minimaal driekwart van de instromers in het hoger onderwijs jonger dan 22 jaar. Binnen deze leeftijdsgroep is vooral het aandeel eerstejaars van 17 jaar en jonger en 18 jaar gestegen. Vijftien jaar geleden lag het aandeel 18-jarigen en 19-jarigen onder de eerstejaars hoger onderwijs beide rond een kwart. Inmiddels is het aandeel 18-jarigen 6 procentpunt hoger dan het aandeel 19-jarige instromers in het hoger onderwijs. Dat komt vooral door een forse daling van 19-jarige eerstejaars in 2000/'01 tot en met 2002/'03.

In het hbo waren de 19-jarigen tot in studiejaar 1998/'99 nog de grootste groep eerstejaars, sindsdien zijn dat de 18-jarigen. Dit komt vooral doordat de instroom vanuit de havo jonger werd. Dit leidde tot een toename van eerstejaars van 18 jaar en 17 jaar en jonger. Daarnaast nam ook het aantal 19-jarige instromers met een mbo- of vwo-diploma af. In het wo, waar zo'n tweederde van de instromers een vwo-diploma op zak heeft, vormden de 18-jarigen vijftien jaar geleden al de grootste groep. Daarna is hun aandeel in de wo-instroom met nog 8 procentpunt gegroeid tot 36 procent in studiejaar 2009/'10.

Het aantal instromers in het hoger onderwijs van 17 jaar en jonger is in vijftien jaar tijd bijna verdrievoudigd tot 13,6 duizend eerstejaars in studiejaar 2009/'10. Vanaf studiejaar 2003/'04 neemt het aantal 19- en 20-jarige instromers overigens weer toe. Het laatste jaar zijn deze twee groepen zelfs het meest toegenomen. Het aantal 20-jarige instromers groeide in studiejaar 2009/'10 met 10 procent en het aantal 19-jarige instromers zelfs met 12 procent; voor beide leeftijden de grootste groei in de afgelopen vijftien jaar. Deze toename is het sterkst onder eerstejaars met een buitenlands of andersoortig diploma.

4. Aandeel eerstejaars in het hoger onderwijs naar leeftijd¹⁾

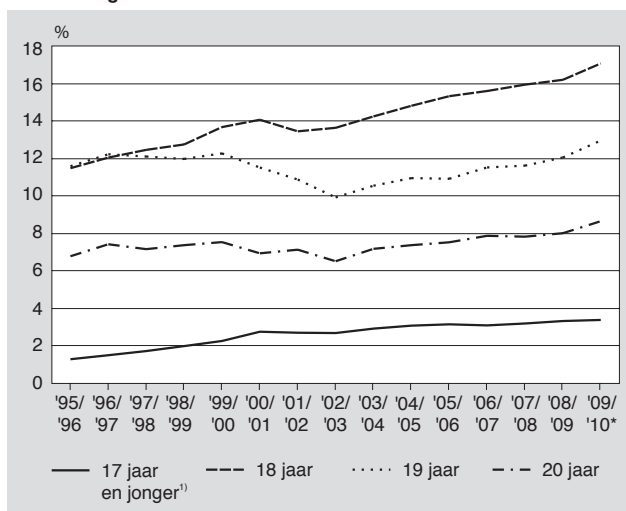
¹⁾ Exclusief leeftijd onbekend en exclusief 21 jaar en ouder.

²⁾ Vrijwel alle eerstejaarsstudenten in de leeftijdscategorie '17 jaar en jonger' zijn 16 dan wel 17 jaar.

Het aantal starters binnen het hoger onderwijs van 30 jaar en ouder groeide tot een hoogtepunt van 11,2 duizend eerstejaarsstudenten in studiejaar 2001/'02. Hun aandeel in de instroom bedroeg toen bijna 11 procent. Daarna is dit aandeel elk jaar gedaald tot een kleine 5 procent in 2009/'10. In dit laatste studiejaar is het aantal eerstejaars van 50 jaar en ouder overigens wel gestegen, namelijk met 23 procent tot ruim 800 instromers. Deze stijging is waarschijnlijk (mede) veroorzaakt door de economische crisis.

Wordt het aandeel instromers ten opzichte van de Nederlandse bevolking als uitgangspunt genomen, dan levert dit een vergelijkbaar beeld op. Het aandeel instromers van de bevolking in de leeftijd tot en met 21 jaar is in vergelijking met vijftien jaar geleden toegenomen. Dat geldt vooral voor de 18-jarigen. De instroom in het hoger onderwijs onder 19- en 20-jarigen is vanaf studiejaar 2000/'01 tot 2003/'04 echter ook een periode gedaald. Vanaf studiejaar 2003/'04 stegen deze aandelen weer. De stijging van het bevolkings-

5. Aandeel instromers in het hoger onderwijs ten opzichte van de bevolking

¹⁾ Betreft het aandeel eerstejaarsstudenten van (met name) 16 en 17 jaar onder de bevolking van 16- en 17-jarigen.

aandeel 19-jarigen dat instroomde was in studiejaar 2009/'10 het hoogst.

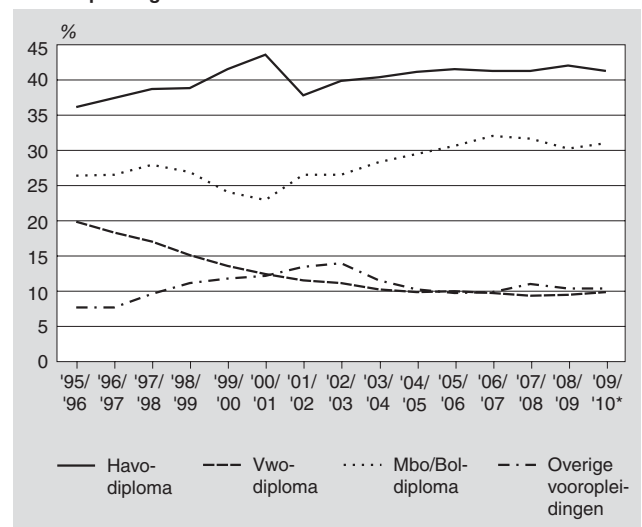
3. Instroom naar vooropleiding

Havo-instroom in het hbo daalde tijdelijk na invoering tweede fase

De grootste groep eerstejaars in het hbo stroomt in met een havo-diploma op zak. Hun aandeel lag in 2000/'01 zelfs op 44 procent. Het daaropvolgende studiejaar daalde dit echter flink naar 38 procent. Absoluut gezien nam het aantal havo-gediplomeerden onder de eerstejaars hbo af met 13,7 procent. Deze daling kwam voornamelijk door de invoering van de tweede fase bij het merendeel van de scholen in het voortgezet onderwijs twee jaar daarvoor. Door de invoering van deze tweede fase en het studiehuis verminderde onder andere de doorstroom van de mavo naar de havo tijdelijk, waardoor in 2000/'01 plotseling minder havo-diploma's werden behaald. Vanaf studiejaar 2002/'03 neemt het aandeel havo-gediplomeerde instromers echter weer geleidelijk toe.

Na de invoering van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) in 1997/'98 daalde het aandeel eerstejaars in het hbo met een mbo-diploma drie opeenvolgende studiejaren. Dit leidde tot een dieptepunt van 19,2 duizend eerstejaarsstudenten vanuit het mbo in 2000/'01. Het studiejaar daarop groeide de instroom van mbo-gediplomeerden juist weer flink, met 15 procent. Ook de jaren daarna is hun aantal vrijwel alleen nog maar verder gestegen, tot een hoogtepunt van 30,8 duizend eerstejaars in studiejaar 2009/'10. Het aantal starters met een vwo-diploma is in de afgelopen vijftien jaar geleidelijk gedaald tot een kleine 9 duizend in 2003/'04, waarna het stabiliseerde. Het aantal instromers in de categorie 'overige vooropleidingen' (waaronder buitenlandse diploma's) is ten opzichte van vijftien jaar geleden juist iets meer dan verdubbeld tot 10,4 duizend eerstejaars in 2009/'10.

6. Aandeel eerstejaars in het hoger beroepsonderwijs naar vooropleiding¹⁾

¹⁾ Exclusief wo-diploma, wo zonder diploma en vooropleiding onbekend.

In het afgelopen studiejaar leverden alle soorten vooropleidingen meer eerstejaars dan in het studiejaar ervoor. De groep instromers met een vwo-diploma is in 2009/'10 zowel ten opzichte van de andere groepen gediplomeerden dat studiejaar, als ten opzichte van de vorige veertien studie-jaren het meest gegroeid. De groep mbo-gediplomeerde instromers in het hoger beroepsonderwijs is het laatste studiejaar in absolute zin het meest gegroeid, maar relatief minder sterk dan in twee eerdere studie-jaren. De groep eerstejaars met een havo-diploma groeide relatief het minst.

Aandeel hbo-gediplomeerde instromers in het wo na jarenlange daling voor het eerst weer toegenomen

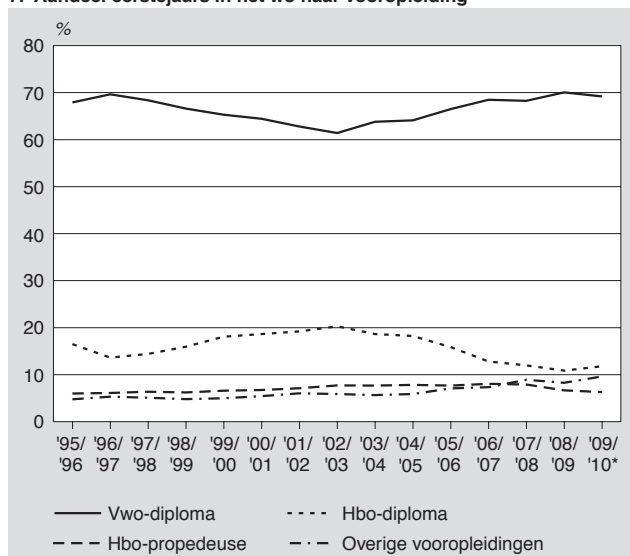
Het aandeel eerstejaars in het wo met een hbo-diploma op zak lag in 2009/'10 een kwart lager dan vijftien jaar geleden. Vanaf studiejaar 1997/'98 steeg hun aantal en daardoor hun aandeel aanvankelijk tot 20 procent in 2002/'03. Daarna is het aandeel hbo-gediplomeerde eerstejaars binnen het wo gedaald tot 11 procent in studiejaar 2008/'09. In het laatste studiejaar, het eerste na aanvang van de economische crisis, is het aantal instromers met een hbo-diploma echter weer flink gestegen tot 5,1 duizend eerstejaarsstudenten. Het aandeel lag daarmee in 2009/'10 op bijna 12 procent.

Het aantal instromers in het wo met een hbo propedeuse-diploma beleefde een hoogtepunt in studiejaar 2007/'08 van ruim 3 duizend eerstejaars. Hun aandeel in de instroom steeg vanaf studiejaar 1995/'96 tot dan van 6 naar 8 procent. De laatste twee jaren is hun aandeel in de instroom echter weer gedaald tot 6 procent in 2009/'10.

De instroom in het wo van eerstejaars uit de categorie 'overige vooropleidingen' is in vijftien jaar tijd bijna verdrievoudigd tot ruim 4 duizend studenten. Vooral in 2009/'10 nam het flink toe. Zij vertegenwoordigen in dat jaar ruim 9,5 procent van de eerstejaars wo.

De grootste groep eerstejaars in het wo is afkomstig uit het vwo. Het aantal instromers met een vwo-diploma is in de

7. Aandeel eerstejaars in het wo naar vooropleiding ¹⁾

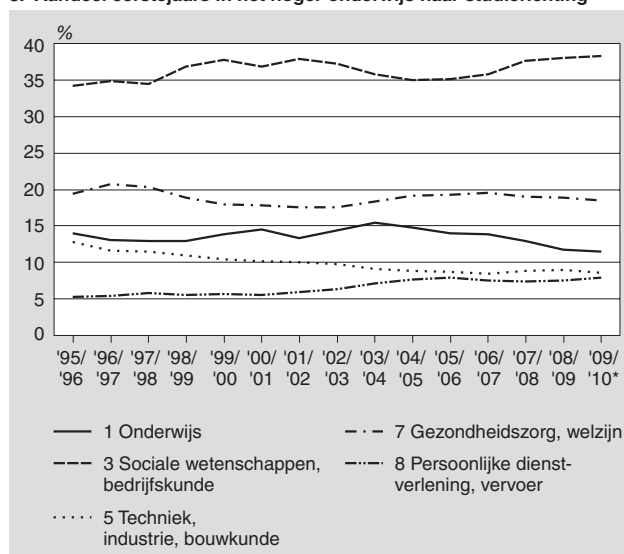
¹⁾ Exclusief havo-diploma, mbo/bol-diploma en vooropleiding onbekend.

afgelopen periode van vijftien jaar met bijna de helft toegenomen tot ruim 30 duizend in 2009/'10. Ook deze groep had de grootste toename in het laatste studiejaar (7,5 procent).

4. Instroom naar studierichting

Vijftien jaar geleden koos ruim een derde van de eerstejaars in het hoger onderwijs voor een studie op het gebied van sociale wetenschappen en bedrijfskunde. Dit aandeel is sinds die tijd nog verder gestegen. Dit geldt zowel voor het hbo als het wo. Vooral het aantal eerstejaars dat koos voor een studie op het gebied van bedrijfskunde en administratie is flink gestegen; hun aantal is in vijftien jaar tijd bijna verdubbeld.

8. Aandeel eerstejaars in het hoger onderwijs naar studierichting ¹⁾

¹⁾ Alleen de vijf grootste ISCED-gebieden zijn weergegeven.

Ook populair onder eerstejaars hoger onderwijs zijn opleidingen op het gebied van gezondheidszorg en welzijn. Bijna een vijfde van de studenten koos hiervoor. Dit aandeel is wel iets lager dan vijftien jaar eerder. Opleidingen op het gebied van techniek, industrie en bouwkunde en onderwijs zijn minder in trek. Hun aandeel is de afgelopen vijftien jaar ook nog eens gedaald. Eerstejaars hoger onderwijs kozen daarentegen iets vaker voor studierichtingen op het gebied van persoonlijke dienstverlening en vervoer. De richting landbouw en diergeneeskunde heeft het kleinste marktaandeel onder eerstejaars (1 procent).

Veranderingen in de voorkeur van eerstejaars voor studierichtingen in 2009/'10 ten opzichte van het jaar daarvoor liggen allemaal in de lijn van eerder ingezette tendensen. In het laatste studiejaar is overigens binnen alle groepen van studierichtingen wel sprake van groei van het aantal eerstejaars. Bij natuurwetenschappen en informatica was deze groei met 15,3 procent relatief het hoogst, gevolgd door de richting persoonlijke dienstverlening en vervoer. In absolute zin was de groei van het aantal starters in 2009/'10 met ruim 3 duizend eerstejaars het hoogst bij de richting sociale

wetenschappen en bedrijfskunde. De richting techniek, industrie en bouwkunde profiteerde, met slechts 0,9 procent meer eerstejaars het minst van de economische crisis.

Technische toelichting

Databron en selectie

De gegevens zijn afkomstig uit de CBS-databank StatLine. De informatie over de instroom in het hoger onderwijs is afkomstig uit de tabellen 'Hoger onderwijs, eerstejaarsstudenten naar vooropleiding en studierichting' en 'Hoger onderwijs, eerstejaarsstudenten naar herkomstgroepering'. De in deze tabellen verwerkte gegevens zijn afkomstig van Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), een agentschap van het ministerie van OCW. Sinds studiejaar 1995/96 verkrijgt het CBS deze instroomgegevens met informatie uit de Gemeentelijke Basisadministraties (GBA) over onder andere de herkomstgroepering van studenten.

Om het bevolkingsaandeel dat instroomt in het hoger onderwijs naar leeftijd te bepalen is tevens gebruikt gemaakt van de StatLine-tabel 'Bevolking; geslacht, leeftijd en burgerlijke staat, 1 januari' (vanaf 1995).

Dit artikel betreft voornamelijk de instroom in de bachelorfase. Een bacheloropleiding is een studie in het hbo of de eerste fase van een studie in het wo. Vóór de invoering van het bachelor-masterstelsel ging het in het hbo om opleidingen 'oude stijl' en in het wo om doctoraalopleidingen. Een hbo-opleiding duurt vier jaar, een bacheloropleiding in het wo drie jaar en een doctoraalstudie vier of vijf jaar. In de tabel 'Hoger onderwijs, eerstejaarsstudenten naar herkomstgroepering' kon helaas niet geselecteerd worden op instromers binnen de bacheloropleidingen. De informatie in dit artikel over herkomstgroeperingen is daarom gebaseerd op alle eerstejaars in het hoger onderwijs, dus ook degenen die zich voor het eerst inschreven in het hoger onderwijs voor een master- of vervolgopleiding. Het gaat daarbij echter om minder dan 5 procent van de eerstejaars.

Populatie

De instroom (ook wel eerstejaars of starters genoemd) betreft studenten die voor het eerst ingeschreven staan binnen het betreffende onderwijs. Een ingeschrevene die de overstap maakt van het hbo naar het wo (of omgekeerd van het wo naar het hbo) is tweemaal eerstejaarsstudent: eenmaal in het hbo en eenmaal in het wo. Deze persoon is echter maar eenmaal eerstejaarsstudent hoger onderwijs.

Bachelor-masterstelsel

Het in 2002/03 ingevoerde bachelor-masterstelsel is een nadere uitwerking van Europese afspraken om te komen tot één gezamenlijke hogeronderwijsruimte, waarbij ieder land naar onderling vergelijkbare onderwijsgraden streeft. Hierdoor zijn een aantal belangrijke veranderingen in de struc-

tuur van het hoger onderwijs doorgevoerd. De meeste reguliere hbo-opleidingen zijn omgezet in bacheloropleidingen van 4 jaar. Bij een beperkt aantal studies is daar een masteropleiding aan toegevoegd. De wetenschappelijke opleidingen zijn opgedeeld in een bacheloropleiding van 3 jaar en een daarop aansluitende masteropleiding van 1, 2 of 3 jaar. Zowel de bachelor- als masteropleidingen worden afgesloten met een diploma. Een bachelordiploma geeft toegang tot een masteropleiding in het hbo of wo. De bachelordiploma's van het hbo en wo zijn in de praktijk niet gelijkwaardig. Voor toelating tot een masteropleiding aan de universiteit moet een gediplomeerde uit het hbo vrijwel altijd eerst een schakelprogramma volgen. Het niveau van het bachelordiploma in het wo is gelijk aan dat van het diploma van het vroegere kandidaatsexamen.

Vooropleiding

Dit is de studie die toegang biedt tot een opleiding aan een hogeschool of universiteit. Bij de eerstejaars in het hbo gaat het meestal om scholieren met een havo-diploma of diploma middelbaar beroepsonderwijs. De instroom bij het wo bestaat vooral uit scholieren met een vwo-diploma en studenten met een hbo-(bachelor)diploma. De categorie 'overige vooropleidingen' betreft onder andere studenten met een buitenlands diploma.

Tweede fase

Vanaf het schooljaar 1998/99 (en in 1999/00 bij het gros van de scholen in het voortgezet onderwijs) is de tweede fase ingevoerd, waarbij in de hogere leerjaren van havo en vwo een aantal zaken veranderd zijn. Een belangrijk onderdeel van de wijzigingen is de invoering van zogenaamde profielen, waardoor de vrije keuze van examenvakken grotendeels kwam te vervallen. Leerlingen in leerjaren 4 en 5 van de havo en leerjaren 4, 5 en 6 van het vwo kunnen kiezen uit de profielen:

- natuur en techniek;
- natuur en gezondheid;
- economie en maatschappij;
- cultuur en maatschappij.

De onderwijsvernieuwing die gelijktijdig werd gepromoot en bekend staat onder de naam 'studiehuis' maakt wettelijk gezien geen deel uit van de tweede fase, maar kan door elke school naar eigen inzicht worden vormgegeven.

Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB)

Wet die op 1 januari 1996 in werking getreden is sinds studiejaar 1997/98 ingevoerd is in het onderwijs. De wet heeft als doel meer samenhang te brengen tussen de vormen van het middelbaar beroepsonderwijs (mbo), het leerlingwezen en het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo), basiseducatie, Nederlands als tweede taal, oriëntatie en schakeling, en het vormingswerk. Een ander uitgangspunt is het versterken van de kwantiteit van de opleidingen. Daarbij speelt ook het stimuleren van activiteiten in bedrijven een rol.

Studierichting

De afzonderlijke studies zijn gegroepeerd naar vakgebieden. Daarbij is gebruik gemaakt van de Standaard Onderwijsindeling (SOI) en de, door Unesco vastgestelde International Standard Classification of Education (ISCED). Met deze indeling is het mogelijk om een internationale vergelijking van verschillende onderwijsprogramma's te maken.

De ISCED bevat onder meer een indeling naar richting van alle opleidingen. In dit artikel wordt voornamelijk gebruik gemaakt van de hoofdingeling (met 8 ISCED-gebieden). De richtingen zijn bij het hbo en wo hetzelfde ingedeeld, waardoor de uitkomsten ook voor het gehele hoger onderwijs gepresenteerd kunnen worden. Bij de indeling gaat het om een samenvoeging van studies die qua inhoud nauw aan elkaar verwant zijn.

Tabel 1
Eerstejaarsstudenten in het hoger onderwijs ¹⁾

	1995/ '96	2000/ '01	2005/ '06	2006/ '07	2007/ '08	2008/ '09	2009/ '10*	2000/ '01	2005/ '06	2006/ '07	2007/ '08	2008/ '09	2009/ '10*
	<i>x 1 000</i>							<i>%-mutatie t.o.v. voorgaand jaar</i>					
Totaal	84,5	102,9	110,0	113,2	117,1	120,8	128,6	0,1	0,8	2,9	3,4	3,2	6,4
<i>Geslacht</i> ²⁾													
Man	42,2	48,8	52,1	53,2	54,7	56,4	61,0	-0,8	1,1	2,1	2,8	3,1	8,2
Vrouw	42,1	54,1	57,9	60,0	62,4	64,4	67,6	0,9	0,5	3,6	3,9	3,3	4,9
<i>Herkomstgroepering</i> ²⁾													
Autochtonen	68,1	76,9	83,2	84,1	85,7	87,8	92,7	-0,5	1,3	1,0	2,0	2,4	5,6
Allochtonen	12,2	18,7	26,5	28,4	31,3	34,1	37,0	7,9	1,4	7,2	10,3	8,8	8,7
westerse allochtonen	6,6	8,5	11,4	12,2	13,8	15,6	17,0	5,1	2,2	7,0	12,9	13,2	8,7
niet-westerse allochtonen	5,5	10,2	15,1	16,2	17,5	18,4	20,0	10,4	0,8	7,3	8,2	5,3	8,6
Turkije	0,8	1,4	2,0	2,3	2,5	2,9	3,1	-0,2	10,7	15,4	8,9	13,7	8,0
Marokko	0,7	1,5	2,1	2,2	2,5	2,4	2,6	8,2	3,7	6,2	10,5	-1,9	8,7
Suriname	1,5	2,2	2,9	3,0	3,1	3,1	3,4	3,7	0,6	5,1	2,2	0,7	8,7
Nederlandse Antillen en Aruba	0,8	1,5	1,5	1,6	1,8	1,9	2,0	9,3	-5,5	6,6	12,4	7,3	6,2
overige niet-westerse landen	1,7	3,5	6,6	7,0	7,6	8,1	8,9	21,9	-1,2	6,3	9,0	6,2	9,3
<i>Leeftijd</i> ²⁾⁽³⁾													
17 jaar en jonger	4,8	10,1	12,4	12,5	13,1	13,5	13,6	23,4	2,4	0,5	5,2	3,3	0,6
18 jaar	21,0	25,9	30,2	30,5	31,5	33,3	35,1	0,4	3,5	1,1	3,3	5,8	5,3
19 jaar	21,7	22,0	21,5	22,7	22,8	24,0	26,9	-7,0	1,5	5,6	0,6	5,2	12,1
20 jaar	12,9	13,5	14,6	15,5	15,5	15,9	17,5	-4,5	3,2	6,5	0,0	2,6	9,7
21 jaar	7,3	7,9	9,9	10,5	11,2	11,2	11,8	-3,7	-0,3	5,3	6,6	0,1	5,5
30 jaar en ouder	6,3	10,5	6,7	6,2	6,3	6,3	6,1	7,8	-11,8	-7,1	0,9	-0,1	-3,4
<i>Studierichting</i> ²⁾													
1. Onderwijs	11,8	14,9	15,4	15,7	15,1	14,2	14,8	4,7	-4,6	2,3	-3,9	-5,8	3,8
2. Taalwetenschappen, geschiedenis, kunst	6,5	6,7	8,3	8,6	8,7	9,2	9,8	5,9	6,3	3,7	1,8	5,9	6,2
3. Sociale wetenschappen	28,9	37,9	38,6	40,4	44,0	46,0	49,3	-2,4	1,1	4,7	8,8	4,5	7,2
4. Natuurwetenschappen, informatica	4,3	7,6	6,9	7,0	6,7	7,1	8,2	8,9	3,7	0,8	-4,8	6,3	15,3
5. Techniek, industrie, bouwkunde	10,8	10,5	9,6	9,6	10,3	10,9	11,0	-1,5	-0,5	0,8	7,3	5,7	0,9
6. Landbouw, diergeneeskunde	1,4	1,2	1,4	1,3	1,2	1,3	1,4	-11,7	-3,4	-3,3	-7,9	4,9	9,2
7. Gezondheidszorg, welzijn	16,4	18,3	21,2	22,1	22,3	22,9	23,8	-1,1	1,3	4,3	1,0	2,6	4,1
8. Persoonlijke dienstverlening, vervoer	4,4	5,7	8,7	8,5	8,7	9,1	10,2	-1,9	3,1	-2,6	2,6	5,2	12,1

¹⁾ In principe betreft het alleen studenten die voor het eerst in de bachelor- of doctoraalfase ingestroomd zijn, behalve bij herkomstgroepering, waar het gaat om alle studenten die voor het eerst ingestroomd zijn.

²⁾ Exclusief categorie 'onbekend'.

³⁾ Exclusief de leeftijden 22 tot 30 jaar.

Tabel 2
Eerstejaarsstudenten in het hoger beroepsonderwijs ¹⁾

	1995/ '96	2000/ '01	2005/ '06	2006/ '07	2007/ '08	2008/ '09	2009/ '10*	2000/ '01	2005/ '06	2006/ '07	2007/ '08	2008/ '09	2009/ '10*
	<i>x 1 000</i>							<i>%-mutatie t.o.v. voorgaand jaar</i>					
Totaal	66,3	83,5	86,9	89,4	91,7	93,6	99,2	0,6	0,2	2,8	2,6	2,1	6,0
<i>Geslacht</i> ²⁾													
Man	32,8	39,3	41,1	42,1	43,0	43,7	47,0	0,5	0,3	2,4	2,0	1,8	7,5
Vrouw	33,5	44,2	45,8	47,2	48,8	49,9	52,2	0,8	0,1	3,1	3,2	2,3	4,6
<i>Vooropleiding</i> ²⁾⁽³⁾													
Havo-diploma	23,9	36,3	36,1	36,8	37,9	39,4	41,0	5,6	1,1	2,0	2,9	4,0	4,0
Vwo-diploma	13,2	10,4	8,7	8,7	8,6	8,9	9,8	-7,5	0,9	0,7	-1,7	3,6	10,1
Mbo/Bol-diploma	17,5	19,2	26,6	28,6	29,0	28,3	30,8	-4,2	3,8	7,6	1,3	-2,2	8,5
Overige vooropleidingen ⁴⁾	5,1	10,2	8,4	8,8	10,1	9,7	10,4	4,6	-5,4	4,1	14,8	-3,6	6,5

¹⁾ Het betreft alleen studenten die voor het eerst in de bachelor- of doctoraalfase ingestroomd zijn.

²⁾ Exclusief categorie 'onbekend'.

³⁾ Exclusief Wo-diploma en Wo zonder diploma.

⁴⁾ Overige vooropleidingen omvat onder andere studenten met een buitenlands diploma.

Tabel 3
Eerstejaarsstudenten in het wetenschappelijk onderwijs¹⁾

	1995/96	2000/01	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10*	2000/01	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10*
	<i>x 1 000</i>							<i>%-mutatie t.o.v. voorgaand jaar</i>					
Totaal	29,9	32,8	37,4	37,4	38,4	40,2	43,7	-0,6	0,6	-0,1	2,9	4,4	8,8
<i>Geslacht²⁾</i>													
Man	15,8	16,0	17,8	17,4	17,8	18,6	20,4	-2,4	0,4	-2,2	2,1	4,4	10,0
Vrouw	14,1	16,8	19,6	19,9	20,7	21,6	23,3	1,1	0,8	1,8	3,6	4,4	7,8
<i>Vooropleiding^{2,3)}</i>													
Vwo-diploma	20,3	21,1	24,9	25,6	26,2	28,1	30,2	-1,9	4,3	2,9	2,6	7,2	7,5
Hbo-propedeuse	1,8	2,2	2,9	3,0	3,0	2,7	2,7	1,3	-0,9	4,5	0,9	-11,9	2,6
Hbo-diploma	4,9	6,1	5,9	4,8	4,6	4,4	5,1	2,5	-12,5	-19,3	-3,8	-5,3	18,0
Overige vooropleidingen ⁴⁾	1,4	1,8	2,6	2,7	3,4	3,3	4,2	8,4	20,8	3,6	25,4	-3,0	26,5

¹⁾ Het betreft alleen studenten die voor het eerst in de bachelor- of doctoraalfase ingestroomd zijn.

²⁾ Exclusief categorie 'onbekend'.

³⁾ Exclusief Havo-diploma en Mbo/Bol-diploma.

⁴⁾ Overige vooropleidingen omvat onder andere studenten met een buitenlands diploma.